

Research Paper

Explaining the Effective Factors and Challenges in the Development of the Value Chain of Sheep Meat in Lorestan Province

Jeiran Chamcham¹, *Ali Asghar Mirakzadeh², Farahnaz Rostami Ghobadi²

1. PhD Student, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Razi University, Kermanshah, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Razi University, Kermanshah, Iran.

Citation: Chamcham, J., Mirakzadeh, A.A., & Rostami Ghobadi, F. (2021). [Explaining the Effective Factors and Challenges in the Development of the Value Chain of Sheep Meat in Lorestan Province (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 12(2), 404-417, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.320771.1629>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.320771.1629>

Received: 16 Mar. 2021

Accepted: 04 July 2021

ABSTRACT

Today, global competition, changing markets and new technologies by creating value chains have led to increased value in manufactured products. The purpose of creating value chains, especially in the livestock sector, is to improve performance, reduce operating costs and reveal opportunities in the business. Recognition of the effective factors and obstacles in the sheep value chain is one of the most important factors of the development of these chains. Thus, in this study, effective factors and the challenges facing the development of the value chain of sheep meat in *Lorestan* province were studied. The main paradigm of research was mixed. In the quality section, 43 people were selected through the targeted and snowball method. In the quantitative section, 382 people were selected and examined in two stages by the simple cluster sampling method. The results showed that social problems explain 24.21% of the variance of the challenges facing the development of sheep value chain in *Lorestan* province, management problems 14.21%, financial problems 8.67% and technical problems 6.67%. Modeling of interactive structural equations in SMART-PLS3 software showed that the overall goodness-of-fit criteria of the confirmatory factor analysis had a moderate fit in the current model. Then, the measurement model showed that the economic factor, government policies and information technology with a coefficient of determination of 35% have the greatest role in the development of the value chain of mutton in *Lorestan* province. In this regard, in the present study strategies have been proposed to reduce the cost of the sheep meat value chain through governmental policies and exploiting the opportunities hidden in information and communication technology.

Key words:Value Chain, Sheep Meat, Development, Value Added, *Lorestan*

Copyright © 2021, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract**1. Introduction**

T

here is a high potential for sheep breeding in *Lorestan* province due to climatic

conditions and rich pastures. However, all stages of production have very important problems in processing, marketing and even the pre-production stage of sheep meat. The main problems of the value chain of sheep meat in *Lorestan* province include livestock sales, lack of performance of the meat value chain, and lack of attention

*** Corresponding Author:**

Ali Asghar Mirakzadeh, PhD

Address: Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Razi University, Kermanshah, Iran.

Tel: +98 (912) 6994511

E-mail: Mirakzadeh@razi.ac.ir

to traditional and industrial production centers of sheep meat. These problems lead to a reduction in the food security of the low-income and middle-income consumers, the lack of healthy nutrition, the loss of national capital (pastures), and the wastes of human potential. On the other hand, attention to effective factors and optimal use of these factors will lead to increasing economic efficiency and maintaining and enhancing the interests of producers and consumers. Hence, the main objective of this study is to investigate the effective factors and challenges of the development of the sheep meat value chain in *Lorestan* province.

2. Methodology

The general approach of the present study was mixed, sequential and exploratory research. The data collection method was through interviews, the study of library documents and a questionnaire. The statistical population of the research was examined separately in two parts: quantitative and qualitative. In the qualitative part of the study, the study population consisted of all the people involved in the value chain of sheep meat in *Lorestan* province. The samples were saturated in the qualitative section by targeted sampling and snowball method by interviewing 43 people. The statistical community in the quantitative part contains about 35,000 traditional farmers in the *Lorestan* province and according to the Morgan table, 382 persons were selected and analyzed using cluster and random sampling methods at two stages. The data were analyzed using the SPSS20 tool.

3. Results

In the qualitative part, the problems of the development of the sheepmeat value chain were classified into 22 main categories and in five stages of pre-production, production, processing, marketing and consumption. The results showed that the most important problems of the pre-production section were the high price of fodder and animal feed. In the production sector, the main problem was long-term return of capital. In the processing sector, it was the lack of basic facilities. In the distribution and marketing department, it was the unfair distribution and in the consumer circle, it was meat price fluctuations. The results of the exploratory analysis showed that the most important problems in the value chain of sheep meat were social problems, which generally account for 24.21 percent of the total variance of the variables. Structural equation modeling in SMART-PLS3 software showed a measurement model of the challenges of advancing the value chain that had moderately fitted. The measurement model showed that economic factors, government policy

and information technology have the most important role in the development of the sheep meat value chain in *Lorestan* province.

4. Discussion

Proper management can be used to increase the performance of sheep meat value in *Lorestan* province. This proper management is part of the process of increasing the value chain performance of the sheep. In this regard, the results of exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis showed that all the social, technical and financial challenges of management are significant predictors of the value chain function of sheep in *Lorestan* province. Social barriers, including non-cooperative organizations in preparing inputs, are the most important problems in the development of the sheep meat value chain in *Lorestan* province. Findings of [Synnove Moulton \(2015\)](#) have demonstrated that lack of partners and supervising organizations is an important obstacle for the meat value chain. Also, three important variables of information technology, government policies and economic conditions had a positive and significant effect on the value chain performance of sheep. Information technology in the production process of a product can prevent wastage of resources and increase productivity. [M. Roba et al. \(2018\)](#) consider information factors and information technology to be effective in increasing the efficiency of the meat value chain. [A. Kemper \(2020\)](#) also states that social communication, including social media, is a good way to improve the consumption of meat by the consumer. It is difficult to prepare livestock food under the country's economic conditions. Sanctions on the country have reduced the value of the domestic currency, have led to the reluctance of farmers to produce fodder and as a result, decreased livestock income. However, the government makes it possible to grow the value chain with agricultural support policies.

5. Conclusion

Information technology is the most important factor in value chain development to prevent wastage of resources and increase productivity. By raising farm awareness through virtual training and increasing technical information, the farmer will be able to produce a higher quality product. The government's current policies provide the least support to the farmer and the farmer is not able to increase performance under the difficult production conditions. It is, therefore, necessary to adopt the general and regional policies of the state to develop the value chain of sheep meat in the *Lorestan* province. Lack of cooperation

of responsible organizations in different stages of production creates many problems for farmers. Effective organizational communication determines the possibility of the organization monitoring the observance of health standards, timely preparation of animal feed, and legal and financial support. This ensures the health of the consumer community and increases the quality of production.

Acknowledgments

This article is extracted from the doctoral dissertation entitled "Explaining and developing the value network model of sheep meat production in Lorestan province".

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

تبیین عوامل مؤثر و چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان

جیران چام‌چام^۱، *علی اصغر میرک‌زاده^۲، فرحناز رستمی قبادی^۲

۱- دانشجوی دکتری، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲- استادیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۲۶ اسفند ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۱۳ تیر ۱۴۰۰

امروزه رقابت جهانی، تغییر بازار و فناوری‌های جدید با ایجاد زنجیره‌های ارزش منجر به ارزش‌افزایی در محصولات تولیدی شده است. هدف از ایجاد زنجیره‌های ارزش بخصوص در بخش دامپروری، بهبود عملکرد، کاهش هزینه‌های عملیاتی و آشکار کردن فرصت‌های نهفته در کسب‌وکار است. از این رو در تحقیق حاضر به بررسی عوامل مؤثر و نیز چالش‌های پیش روی زنجیره ارزش گوشت گوسفند پرداخته شد. رویکرد کلی پژوهش تحقیق آمیخته با راهبرد طرح متوالی بود. جامعه موردبررسی در دو بخش کیفی و کمی به صورت جداگانه موردبررسی قرار گرفت. در بخش کیفی ۴۳ نفر به صورت هدفمند و گلوله برفی انتخاب و در بخش کمی ۳۸۲ نفر به روش خوشه‌ای و تصادفی انتخاب و موردبررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد مشکلات اجتماعی ۲۴/۲۱ درصد، مشکلات مدیریتی ۴۱/۲۱ درصد، مشکلات مالی ۸/۶۷ درصد و مشکلات فنی ۶/۶۷ درصد واریانس چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان را تبیین می‌کنند. مدل‌سازی معادله‌های ساختاری تعاملی در نرم‌افزار SMART-PLS3 نشان داد معیارهای کلی نیکویی برازش تحلیل عامل تأییدی، نشان‌دهنده برازش متوسط مدل اندازه‌گیری متغیرهای چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند بود. سپس مدل اندازه‌گیری نشان داد عامل اقتصادی، سیاست‌های دولت و فناوری اطلاعات با ضریب تعیین ۳۵ درصد بیش‌ترین نقش را توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان دارد. در این راستا در تحقیق حاضر راهکارهای کاهش هزینه‌های زنجیره تولید گوشت گوسفند از رهگذر سیاست‌های دولتی و با به‌کارگیری فرصت‌های نهفته در فناوری اطلاعات و ارتباطات ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها:

زنجیره ارزش، گوشت گوسفند، توسعه، ارزش‌افزوده، لرستان

مقدمه

بهره‌وری با اعمال تمرکززدایی، افزایش کیفیت تولید و فرآوری محصولات (Afsharpour et al., 2014) و در نهایت استفاده از تمام پتانسیل‌های موجود در راستای توسعه کشاورزی شود.

استان لرستان با دارا بودن ۱۷۴۹۶۰۰ رأس گوسفند، هشتمین استان است که از این نظر مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی متعددی را به خودش اختصاص داده است. از طرفی وجود شرایط کوهستانی و مراتع غنی، پتانسیل بالایی در پرورش گوسفند در استان لرستان وجود دارد. این در حالی است که تمام مراحل تولید، فرآوری، بازاریابی و حتی مرحله قبل تولید گوشت گوسفند دارای معضلات بسیار مهمی است که منجر به کاهش عملکرد زنجیره ارزش تولید گوشت گوسفند در استان شده است. نتایج تحقیق حاضر در سطح استان می‌تواند مورد توجه سازمان‌های مسئول قرار گرفته و برای رفع موانع موجود اقدامات لازم را به عمل آورند. همچنین

بخش دامپروری به‌عنوان یکی از زیربخش‌های کشاورزی نقشی اساسی در امنیت غذایی جامعه داشته (Azadi Abdoli et al., 2015) و توجه به تغذیه مناسب آن منجر به تأمین سلامت و بهداشت شخص، خانواده و جامعه می‌شود (Pourghasem et al., 2013). پرورش دام در اشتغال‌زایی نیز دارای اهمیت فراوانی بوده که در سال‌های اخیر این اشتغال در لوای روش‌های سنتی کارایی خود را از دست داده که در این میان به‌کارگیری روش‌های علمی نوین اهمیت روزافزونی یافته است. این سیاست‌ها طیف گسترده‌ای از مداخلات را در برمی‌گیرد که به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم قیمت و بازار تولیدات دامی را تحت تأثیر قرار می‌دهند (Dashti et al., 2015). این امر در بخش کشاورزی به دلیل افزایش پیوسته تقاضا برای مواد غذایی منجر به رشد تولید و اشتغال، افزایش

* نویسنده مسئول:

دکتر علی اصغر میرک‌زاده

نشانی: کرمانشاه، دانشگاه رازی، دانشکده کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی.

تلفن: ۶۹۹۴۵۱۱ (۹۱۲) +۹۸

پست الکترونیکی: Mirakzadeh@razi.ac.ir

به صورت عمودی و افقی و توسعه خوشه‌های کسب‌وکار شده که از مزایای اولیه آن تولید در واحد مقیاس است (Miller & Mork, 2013).

زنجیره ارزش در کشاورزی ظرفیتی را برای افزایش کارایی، یکپارچه‌سازی کسب‌وکار، قدرت پاسخگویی و در نهایت رقابت‌پذیری در بازار را فراهم می‌کند (Ahmadi Jalali Moghadam, 2013). افزایش ظرفیت در کشاورزی و صنایع وابسته آن، مؤثرترین راه برای افزایش امنیت غذایی و کاهش فقر است (Synnove Moulton, 2015). این در حالی است که نظام‌های پیچیده زنجیره ارزش در معرض محدودیت انسانی قرار گرفته و منجر به چالش‌های مدیریتی بین حلقه‌های مختلف زنجیره می‌شوند (Du Plessis Scheepers Jordaan, 2017). از طرفی تولید و توزیع غذا به یک فعالیت پرریسک تبدیل شده است. با شناسایی چالش‌های موجود در زنجیره می‌توان با ارائه راهکار مناسب به تکامل خود ادامه دهند.

بر اساس مفاهیم برداشت‌شده از مفهوم زنجیره ارزش محققان اندکی به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند و نیز چالش‌های این زنجیره پرداخته‌اند. بر اساس یافته‌های نیدمولو^۶ و همکاران (۲۰۱۸) زنجیره ارزش محصولات کشاورزی تحت تأثیر حمایت‌های دولتی، غیردولتی و بخش بانکی عملکرد بهتری را از خود نشان می‌دهند. ای کمپ^۷ (۲۰۲۰) عوامل اجتماعی و فرهنگی از جمله ذائقه مصرف‌کننده را از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر حلقه مصرف گوشت ذکر کرده‌اند. در این میان وی معتقد است ارتباطات اجتماعی از جمله رسانه‌های اجتماعی پیام‌های قابل قبول و قانع‌کننده‌ای را برای میزان مصرف گوشت فراهم می‌کند. بونسیک^۸ و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت حلقه تولید استانداردها و قوانین ملی و بین‌المللی را از الزامات کیفیت این حلقه بیان می‌کنند. از نظر سانچز ماسیاز^۹ و همکاران (۲۰۱۸) سیستم‌های تولید، عوامل محیطی و ژنتیکی، نظام‌های مدیریتی، رژیم غذایی و وضعیت سلامتی، سن، جنسیت و مدیریت تولیدمثل بر کیفیت تولید گوشت تأثیر چشمگیری دارد. ژانگ^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۸) درآمد را فاکتور مهمی در خرید گوشت مرغ و گوشت گوسفندی عنوان کردند. الگوی مصرف گوشت تحت تأثیر تغییرات درآمد قرار خواهد گرفت. ام‌روبا^{۱۱} و همکاران (۲۰۱۸) نیازهای اطلاعاتی خاص بازرگانان مانند دامنه قیمت‌ها در بازارهای مختلف، میزان رقابت، تقاضای بالا و ویژگی‌های خاص دام‌ها را عوامل مؤثر در زنجیره ارزش گوشت بیان کرده‌اند. از نظر آن‌ها روابط تجار با

عوامل توسعه این زنجیره در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری توسعه این بخش در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی قابل استناد هستند. از این رو هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی عوامل مؤثر و چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان است. سؤال اصلی تحقیق مبنی بر این است که عوامل مؤثر و چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان کدام‌اند؟

مروری بر ادبیات موضوع

زنجیره ارزش به‌عنوان مؤلفه اصلی و یا به عبارتی تلایی‌ترین کلید موفقیت در اقتصاد دانایی محور شامل فعالیت‌هایی است که برای سازمان دارای ارزش افزوده بوده، می‌تواند فرآیند تولید و عرضه محصول را تسهیل کرده و محصول نهایی را از جهت قیمت، رقابتی سازد (Ansari Ranani, & Ghasemi Namaghi, 2010). مهم‌ترین کارکرد زنجیره‌های ارزش، ایجاد ارزش افزوده محصولات تولیدی است. به اعتقاد رودونر^۱ (۲۰۰۵) در مدل زنجیره ارزش، محصول به ندرت به صورت مستقیم در سیستم مصرف می‌شود. یک محصول در محل تولید، همراه با سایر محصولات منتقل، بسته‌بندی و در نهایت به دست مصرف‌کننده می‌رسد (Fearne et al., 2009). در این راستا تعاریف مرتبط با زنجیره ارزش را می‌توان در سه مفهوم اصلی زنجیره ارزش که توسط ون در برگ^۲ و همکاران (۲۰۰۸) شامل مفهوم فیلیر^۳، مفهوم پورتر^۴ و مفهوم جهانی تحلیل زنجیره ارزش خلاصه کرد. در مفهوم زنجیره ارزش از نظر فیلیر، تأکید بر جریان فیزیکی کالاها از تولیدکنندگان به مصرف‌کنندگان دارد (Essang et al., 2003). مفهوم پورتر از زنجیره ارزش بر مزیت رقابتی کسب‌وکارها تأکید می‌کند که ممکن است در این فرآیند هیچ کالای فیزیکی تولید و یا تبدیل نشود و در حد خدمات باقی بماند. مفهوم جهانی تحلیل زنجیره ارزش راهی برای شرکت‌ها و کشورها برای پیشرفت از طریق ادغام جهانی محسوب می‌شود (Miehlebradt, 2007).

فلر^۵ و همکاران (۲۰۰۶) در تعاریف زنجیره ارزش و زنجیره تأمین، تفاوت اندکی بین این دو مفهوم قائل شده‌اند که این تفاوت اغلب در زبان رایج در ادبیات کسب‌وکار و تحقیقات مربوطه لحاظ نمی‌شود. از نظر آن‌ها موضع زنجیره تأمین در ارتباط با جریان رو به پایین کالا از مبدأ به مشتری است اما زنجیره ارزش، مشتری منبع ارزش است و ارزش به شکل تقاضا، از مشتری به تأمین‌کننده جریان می‌یابد (Sporleder & Boland, 2011). در این میان توسعه زنجیره‌های تولید در حوزه محصولات غذایی منجر به تکامل حلقه‌های زنجیره ارزش، همکاری سازمان‌ها و حلقه‌ها

6. Nidumolu
7. A. Kemper
8. Buncic
9. Sánchez-Macías
10. Zhang
11. M. Roba

1. Roduner
2. Van den Berg
3. Filiere
4. Porter
5. Feller

حاضر نشان می‌دهد مطالعات صورت گرفته هر کدام فقط بخشی از مشکلات و یا عوامل مؤثر بر زنجیره ارزش کشاورزی را مورد بررسی قرار داده‌اند. اما در تحقیق حاضر سعی شد با دید جامع‌نگر به موضوع چالش‌ها و عوامل مؤثر بر زنجیره ارزش گوشت گوسفند پرداخته شود. از طرفی فرض محققین بر این بود شرایط بومی استان لرستان بخصوص تولید محصولات گوشتی (گوسفندی) در این استان ممکن است چالش‌های متفاوت و مختص دامداران این منطقه را داشته باشد که در هیچ‌یک از تحقیقات نیامده است. لذا با لحاظ کردن بخش کیفی تحقیق در بررسی چالش‌های پیش روی زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان سعی شد بر غنای تئوری و تحقیقی پژوهش حاضر افزوده شود. در نهایت با توجه به نتایج مطالعات پیشین در خصوص عوامل اثرگذار در زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان، این عوامل شامل قوانین موجود، برنامه‌های دولت، شرایط اقلیمی، روابط سازمانی، فناوری اطلاعات و شرایط اقتصادی حاکم به دست آمدند. از طرفی چالش‌های موجود در سه بخش اجتماعی - فرهنگی، مالی و مدیریتی دسته‌بندی شدند. چارچوب مفهومی مطالعه در تصویر شماره ۱ قابل مشاهده است. در صورتی که مفاهیم جدیدی در بخش کیفی به مؤلفه‌های موجود در تصویر شماره ۱ اضافه شود در بخش تحلیل داده‌ها و به روش تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

زنجیره ارزش گوشت تأثیر بسزایی در رشد این زنجیره خواهد داشت.

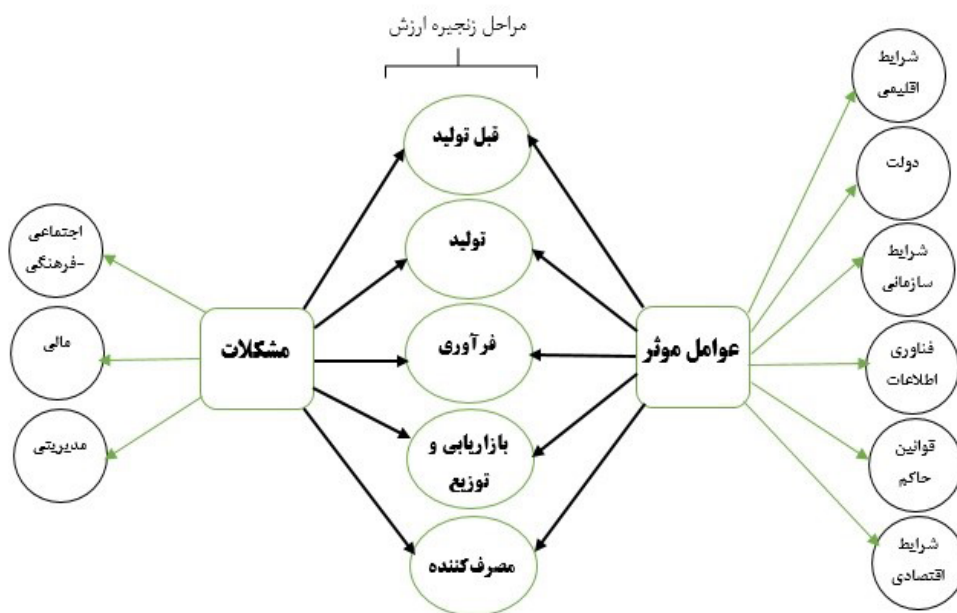
در رابطه با چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت یافته‌های سینوومالتون^{۱۲} (۲۰۱۵) نشان می‌دهد که مهم‌ترین مشکلات در پرورش گوشت بز، عرضه نامناسب گوشت در هتل‌ها، کیفیت ضعیف عرضه و عدم وجود تسهیل‌کننده برای نظارت معاملات است. وان‌درمروی^{۱۳} (۲۰۱۲) مهم‌ترین مشکلات زنجیره ارزش گوشت در آفریقای جنوبی قاچاق بره‌ها و عدم وجود دستگاه نظارتی در مناطق دورافتاده را قید کرده است. آلمایه‌هو^{۱۴} (۲۰۱۱) در بررسی زنجیره ارزش در اتیوپی چالش اصلی برای تولید گوشت گاو و زنجیره ارزش، تجارت غیرقانونی فرامرزی است. دسترسی محدود به تولیدات و اطلاعات مرتبط با بازار مانند سیستم‌های تولید، قیمت‌ها، رقبا، ترجیحات مصرف‌کننده و فقدان سرمایه برای سرمایه‌گذاری در دارایی‌ها، تجهیزات و نهاده‌ها که کیفیت را بهبود می‌بخشد، چالش‌های عمده‌ای است که زنجیره ارزش بازار با آن مواجه است.

بررسی مبانی نظری و پژوهش‌های صورت گرفته در تحقیق

12. Synnove Moulton

13. Van der Merwe

14. Alemayehu

تصویر ۱. مدل مفهومی تحقیق. منبع: برگرفته از تحقیق، ۱۳۹۹

روش‌شناسی تحقیق

به‌منظور تعیین روایی اهداف حاصل از روش‌های کیفی از روش مثلث سازی (Cohen et al., 2004) و چهار معیار موثق بودن گابا و لینگولن^{۱۵} (۱۹۸۱) شامل: باورپذیری، تأییدپذیری، اطمینان‌پذیری و انتقال‌پذیری استفاده شد. به‌منظور تعیین پایایی ابزار تحقیق در بخش کمی از آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمد که حاکی از قابل‌اعتماد بودن ابزار تحقیق است. داده‌ها با استفاده از ابزار SMART- و Spss20 و PLS3 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

چالش‌های توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان

در بخش کیفی تحقیق مشکلات توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در ۲۲ مقوله اصلی و در ۵ مرحله قبل تولید، تولید، فرآوری، بازاریابی و مصرف طبقه‌بندی شد. نتایج جدول شماره ۱ نشان داد مهم‌ترین مشکلات بخش قبل تولید قیمت بالای علوفه و خوراک دام با ۳۰ تکرار و وابستگی به نهاده‌های وارداتی با ۲۵ تکرار بودند. در بخش تولید مهم‌ترین مشکلات برگشت سرمایه در مدت طولانی با ۲۸ بار تکرار و بالا بودن هزینه بهداشت و درمان دام با ۱۶ بار تکرار به دست آمد. در بخش فرآوری کمبود امکانات اولیه موردنیاز برای تهیه محصولات فرآوری شده با ۲۶ بار تکرار و مشارکت اندک خانواده در فرآوری با ۲۱ بار تکرار مهم‌ترین مشکلات بودند.

در حلقه توزیع و بازاریابی مهم‌ترین مشکلات شامل تهیه و توزیع غیرعادلانه نهاده‌ها با ۳۳ بار تکرار و نبود سازمان‌های متولی توزیع عادلانه با ۲۶ بار تکرار به دست آمدند. در حلقه مصرف‌کننده نیز نوسانات قیمتی گوشت با ۳۸ بار تکرار و پایین بودن قدرت خرید مصرف‌کننده با ۳۲ بار تکرار مهم‌ترین مشکلات به دست آمدند.

به‌منظور دسته‌بندی متغیرهای تحقیق و تعیین سهم هر یک از عامل‌ها در توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند استان لرستان، از تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. محاسبات انجام‌شده نشان می‌دهد که انسجام درونی داده‌ها برای بهره‌گیری از تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی مناسب است (آماره بارتلت در سطح یک درصد معنی‌دار بوده است، $P = 0/000$ و میزان آماره $KMO = 0/82$). به‌منظور قضاوت در مورد بهترین فاکتورها از دو عامل واریانس تبیین شده توسط عامل‌ها و اندازه مقدار ویژه استفاده شد. نتایج به‌دست‌آمده در جدول شماره ۲ نشان می‌دهد ۴ عامل مذکور حدود ۵۳/۷۸ درصد از کل تغییرات مربوط به مسائل و مشکلات زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان را تبیین می‌کنند و واریانس باقی‌مانده مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق اندازه‌گیری نشده‌اند.

رویکرد کلی تحقیق حاضر از نوع روش تحقیق آمیخته با غلبه رویکرد کمی بوده است. دو هدف اصلی در تحقیق حاضر موردبررسی قرار گرفت. در هدف اول چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان با استفاده از پارادایم آمیخته و روش توصیفی موردبررسی قرار گرفت. هدف دوم بررسی تحلیل ساختاری عوامل مؤثر بر توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان بود که به‌صورت کمی و با روش علی-ارتباطی موردبررسی قرار گرفت. در هدف اول از طرح آمیخته و از نوع اکتشافی و متوالی استفاده شد. بدین ترتیب که یافته‌های بخش کیفی به‌عنوان خلأهای موجود در زمینه چالش‌های زنجیره ارزش گوشت گوسفند و تکمیل‌کننده بخش کمی بود (Dehkordi, 2011). روش جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختارمند فردی و گروهی متمرکز و مدارک و اسناد کتابخانه‌ای و پرسشنامه صورت گرفت. مصاحبه‌های فردی با ۲۲ نفر در ۶ نوبت و به‌طور متوسط هر کدام ۱ ساعت و ۲۰ دقیقه و در مجموع ۲۶ ساعت و ۵ دقیقه به طول انجامید. مصاحبه‌های گروهی در ۴ نوبت و با ۴ گروه مختلف و به‌طور متوسط ۲ ساعت در هر نوبت، دیدگاه‌های کارشناسان در حوزه‌های مختلف موردبررسی قرار گرفت.

جامعه آماری تحقیق در دو بخش کمی و کیفی به‌طور جداگانه بررسی شد. در بخش کیفی جامعه مورد مطالعه شامل کلیه افراد درگیر در حلقه‌های زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان بود. این افراد شامل افراد مشغول در بخش تولید نهاده‌های دامی، دامداران سنتی و کارشناسان بخش امور پشتیبانی بودند. نمونه‌ها در بخش کیفی با روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی با مصاحبه با ۴۳ نفر به اشباع داده‌ها رسید. جامعه آماری در بخش کمی شامل حدود ۳۵۰۰۰ دامداران سنتی دارای دام سبک (گوسفند) در استان لرستان بودند که بر اساس جدول مورگان ۳۸۲ نفر از آن‌ها انتخاب و موردبررسی قرار گرفتند. نمونه‌های مورد مطالعه به وسیله روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از بین ۱۱ شهرستان استان لرستان در ۵ شهرستان، پلدختر، بروجرد، خرم‌آباد، دلفان و درود انتخاب شدند. در بخش کیفی مسائل زنجیره ارزش موردبررسی قرار گرفت و بعد از تحلیل محتوای ادراکی، چالش‌های استخراج‌شده طبقه‌بندی شدند. در مرحله بعدی با ترکیب اطلاعات به‌دست‌آمده در بخش مرور ادبیات مرتبط، پرسشنامه محقق ساخته، مشکلات زنجیره ارزش گوسفند موردبررسی قرار گرفت. عملکرد زنجیره ارزش به وسیله شاخص‌های عملکرد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فنی با مرور ادبیات و بررسی نظریه متخصصان فن تدوین گردید. عملکرد کلی با حاصل جمع عملکرد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فنی به دست آمدند.

جدول ۱. موانع اصلی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان.

فرآوانی	مشکلات زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان	حلقه‌های زنجیره ارزش گوشت گوسفند
۳۰	قیمت بالای علوفه و خوراک دام	
۲۵	وابستگی به نهاده‌های وارداتی	
۱۸	کمبود خوراک دام	
۱۴	عدم همکاری سازمان‌های متولی در تهیه نهاده‌ها	
۱۲	کیفیت پایین خوراک دام	قبل تولید
۱۰	فقدان انبار مناسب برای نگهداری خوراک دام	
۲۸	برگشت سرمایه در مدت طولانی	
۱۶	بالا بودن هزینه بهداشت و درمان دام	
۱۴	شرایط نامناسب نگهداری دام	
۱۱	کمبود امکانات تولید طیف وسیعی از دام‌ها	
۹	وجود داروهای تقلبی در درمان دام	
۸	کمبود نیروی کار	تولید
۵	نظارت پایین متخصصان در درمان و تولید دام	
۴	کمبود امکانات فرآوری طیف وسیعی از محصولات دامی	
۲۶	کمبود امکانات اولیه موردنیاز برای تهیه محصولات فرآوری شده	
۲۱	مشارکت اندک خانواده در فرآوری	فرآوری
۱۹	انعطاف‌پذیری کم در تولید فرآوری	
۱۵	عدم فرآوری محصولات به‌صورت بهینه	
۳۳	تهیه و توزیع غیرعادلانه نهاده‌ها	توزیع و بازاریابی
۲۶	نبود سازمان‌های متولی توزیع عادلانه	
۳۸	نوسانات قیمتی گوشت	رفتار مصرف‌کنندگان
۳۲	پایین بودن قدرت خرید مصرف‌کننده	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۲. عامل‌های استخراج‌شده از تحلیل عاملی، چالش‌های توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان.

ردیف	نام عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد واریانس تجمعی
۱	عامل اول	۷/۵۰۶	۳۴/۲۱۲	۳۴/۲۱۲
۲	عامل دوم	۴/۴۰۷	۱۴/۲۱۷	۴۸/۴۲۹
۳	عامل سوم	۲/۶۹۱	۸/۶۷۹	۵۷/۱۰۸
۹	عامل چهارم	۲/۰۶۹	۶/۶۷۴	۶۳/۷۸۲

KMO= 0.82 , P= 0.000

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۳. چالش‌های استخراج‌شده در توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان.

شماره عامل	عامل‌ها: مشکلات زنجیره ارزش گوشت گوسفند	بار عاملی
۱	مشکلات اجتماعی	۰/۸۱
	عدم همکاری سازمان‌های متولی در تهیه نهاده‌ها	۰/۸۰
	وضعیت ارتباط ضعیف دامداران با سازمان تعاونی‌های روستایی و عشایری	۰/۷۹
	عدم حمایت حقوقی	۰/۷۷
	حمایت‌های پایین فنی و تخصصی	۰/۷۷
	ارتباط ضعیف دامداران با سازمان دامپزشکی	۰/۵۲
	عدم مشارکت مسئولان دست‌اندرکاران	۰/۴۸
	مشارکت اندک خانواده در فرآوری	۰/۴۶
۲	مشکلات مدیریتی	۰/۸۳
	قاچاق دام	۰/۸۱
	عرضه کم خوراک دام	۰/۸۰
	دسترسی کم به خوراک دام	۰/۵۴
	تهیه و توزیع غیرعادلانه نهاده‌ها	۰/۴۷
	عدم خودکفایی در تولید خوراک دام	۰/۴۴
	عدم فرآوری محصولات به‌صورت بهینه	۰/۴۲
	نبود سازمان‌های متولی توزیع عادلانه	۰/۳۵
	کمبود نیروی کار	۰/۳۱
	صعب‌العبور بودن مناطق برای حمل‌ونقل	۰/۳۱
۳	مشکلات مالی	۰/۷۷
	قیمت بالای علوفه و خوراک دام	۰/۷۲
	بالا بودن هزینه درمان و بهداشت دام	۰/۶۸
	برگشت سرمایه در طولانی‌مدت	۰/۶۷
	شرایط سخت اخذ تسهیلات بانکی	۰/۵۷
	تأثیر منفی شرایط اقتصادی بر تولید	۰/۴۳
	قدرت خرید پایین مصرف‌کننده	۰/۳۴
	نوسانات قیمتی	۰/۳۱
کمبود امکانات تولید طیف وسیعی از دام‌ها	۰/۳۱	
۴	مشکلات فنی	۰/۷۱
	شرایط نامناسب نگهداری دام	۰/۷۰
	تولید خوراک کم کیفیت	۰/۶۴
	انعطاف‌پذیری کم در تولید فرآوری	۰/۶۳
	توانایی پایین دامدار در تولید علوفه	۰/۶۳
	افت لاشه پس از کشتار	۰/۵۱
تعداد سقط و سخت‌زایی دام‌ها در سطح وسیع	۰/۵۱	

مدیریتی، مالی و فنی تدوین و به‌منظور بررسی ساختاری این ۴ عامل مهم از تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. همان‌طور که از مقادیر ارائه‌شده در جدول شماره ۴ آمده است معیار NFI برابر با ۰/۷۱، معیار Q2 با عدد ۰/۲۱ و SRMR نیز با میزان ۰/۰۹ تا حدی نشان‌دهنده تناسب مدل است. در کل معیارهای کلی نیکویی برازش تحلیل عاملی تأییدی (به‌منظور اعتبارسنجی) در تصویر شماره ۲ نشان‌دهنده برازش متوسط مدل اندازه‌گیری متغیرهای چالش‌های پیش روی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان است.

در مرحله بعدی با استفاده از نرم‌افزار مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی ضرایب رگرسیونی و میزان تأثیر هر یک از عوامل مؤثر بر توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند پرداخته شد. نتایج جدول شماره ۵ نشان داد در بین ۶ عامل قوانین موجود، سیاست‌های دولت، شرایط اقلیمی، روابط سازمانی، فناوری اطلاعات و شرایط اقتصادی حاکم ارزش تنها سه عامل سیاست‌های دولت، شرایط اقتصادی و فناوری اطلاعات در سطح ۹۹ درصد با میزان آزمون t ، ۲/۹۴۲، ۲/۷۵۴ و ۹/۶۰۴ تأثیر معنی‌دار و مثبتی بر عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان داشته و در نهایت حدود ۳۵ درصد کل عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند توسط سه عامل مذکور تبیین شده است. تصویر شماره ۳ برازش مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

بر اساس یافته‌های بخش کیفی شاخص‌های مشکلات فنی به تحلیل عاملی اکتشافی اضافه گردید. در بررسی اولویت‌بندی مشکلات زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان بر اساس آماره‌های جدول شماره ۳، عامل اول مرتبط با مشکلات اجتماعی است. مقدار ویژه این عامل برابر با ۷/۵۰۶ است، که در واقع ۲۴/۲۱ درصد از کل واریانس متغیرها را به خود اختصاص می‌دهد. بنابراین این عامل مهم‌ترین چالش توسعه زنجیره ارزش به‌شمار می‌رود. مهم‌ترین مشکلات اجتماعی توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند عدم همکاری سازمان‌های متولی در تهیه نهاده‌ها با بار عاملی ۰/۸۱ و واسطه‌گری با بار عاملی ۰/۸۰ هستند. عامل دوم مشکلات مدیریتی است. مهم‌ترین چالش این بخش قاچاق دام با بار عاملی ۰/۸۳ و مقدار ویژه این عامل برابر با ۱۴/۲۱ است که بعد از چالش‌های اجتماعی در رده دوم قرار دارد. عامل سوم به مشکلات مالی و مهم‌ترین آن شامل قیمت بالای علوفه و خوراک دام با بار عاملی ۰/۷۷ به دست آمد. مشکلات مالی ۸/۶۷ درصد از مشکلات زنجیره ارزش گوشت گوسفند را تبیین می‌کند. عامل چهارم مشکلات فنی هستند که شامل شرایط نامناسب نگهداری با بار عاملی ۰/۷۱ به‌عنوان مشکل اصلی این بخش در توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان به دست آمد.

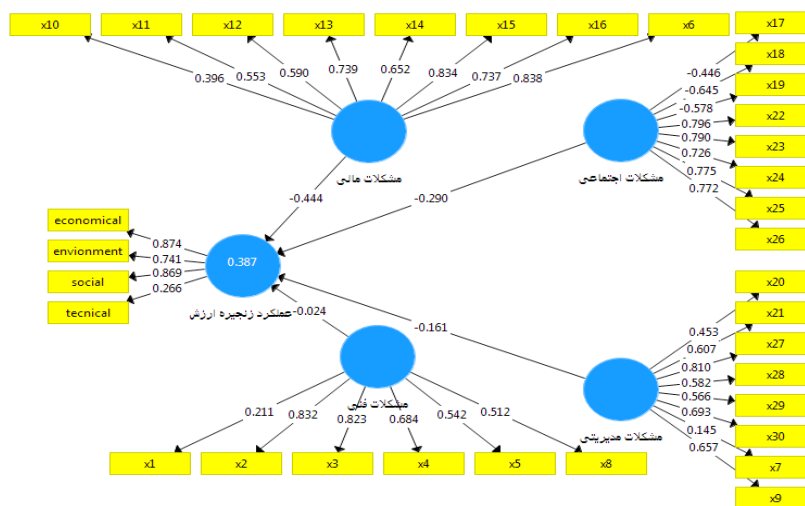
در نهایت بنا به تلفیق نتایج بخش کیفی و کمی، ۴ مشکل زنجیره ارزش گوشت گوسفند شامل مشکلات اجتماعی،

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل.

معیارهای برازش مدل	SRMR	NFI	Q2
مقادیر	۰/۰۹	۰/۷۱	۰/۲۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. مدل ساختاری چالش‌های توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

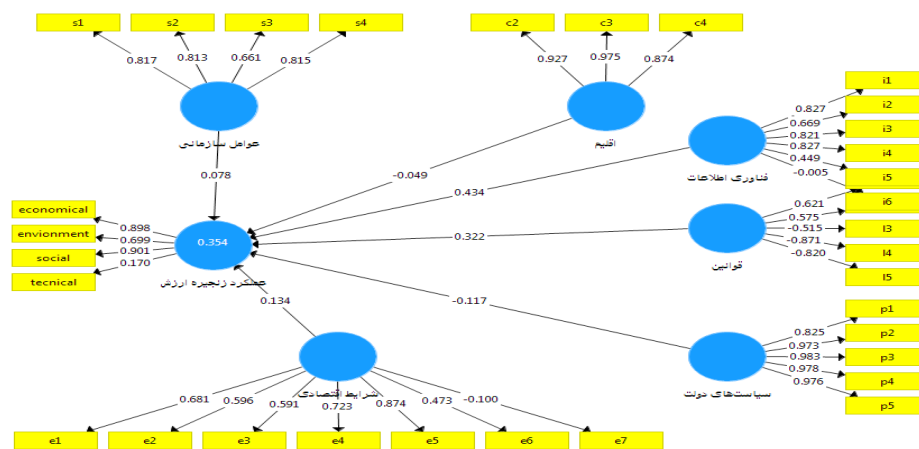
جدول ۵. اثرهای خطی مستقیم موردبررسی به همراه ضریب‌های معنی‌داری.

عوامل مؤثر	میانگین	انحراف معیار	T	سطح معنی‌داری
اقلیم	-۰/۰۲۲	۰/۰۵۲	۰/۹۴۶	۰/۳۴۵
سیاست‌های دولت	-۰/۱۰۸	۰/۰۴۰	۲/۹۴۲	۰/۰۰۳
شرایط اقتصادی	۰/۱۴۸	۰/۰۴۹	۲/۷۵۴	۰/۰۰۶
عوامل سازمانی	۰/۰۴۴	۰/۰۵۶	۱/۳۹۳	۰/۱۶۴
فناوری اطلاعات	۰/۴۳۲	۰/۰۴۵	۹/۶۰۴	۰/۰۰۰
قوانین	۰/۲۰۹	۰/۲۵۴	۱/۲۶۷	۰/۲۰۶

R=0/354

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۳. مدل ساختاری عوامل مؤثر بر توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

بحث و نتیجه‌گیری

نظارت سازمان بر رعایت موازین بهداشتی را مقدر می‌کند. این امر سلامت جامعه مصرف‌کننده را تضمین و کیفیت تولید را بالا می‌برد. سازمان‌های تأمین‌کننده اعتبار با ارائه تسهیلات با توجه به نیازهای واقعی دامدار تا حد زیاد مشکلات مالی آن‌ها را مرتفع می‌کند. این امر امکان تولید با حداکثر امکانات را برای دامدار فراهم می‌سازد. همچنین سازمان‌های آموزش‌دهنده با تحقیق در رابطه با مسائل و مشکلات دامداران در راستای پرورش دام و تهیه بسته‌های آموزشی و بعضاً آموزش مستقیم کمک شایانی به بالا بردن آگاهی دامداران در ابعاد مختلف تولید و پرورش گوسفند دارند. سازمان تعاونی روستایی و عشایری نیز در زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان به‌عنوان مهم‌ترین پشتیبان امکان فراهم‌سازی حمایت‌های فنی و تخصصی به دامدار را فراهم می‌سازد. حمایت حقوقی دامدار نیز به عهده این سازمان است. این سازمان همچنین می‌تواند در توزیع عادلانه نهاده‌های دامی به دامدار کمک قابل توجهی به عمل آورد. یافته‌های سینوومالتون (۲۰۱۵) نیز عدم وجود سازمان‌های همکار و ناظر را از موانع مهم

افزایش عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان در گرو مدیریت مناسب در رفع موانع و استفاده مناسب از عوامل مؤثر توسعه این زنجیره است. این مدیریت صحیح خود راهگشای بخشی از فرایند افزایش عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند است. در این راستا نتایج تحلیل عامل اکتشافی و به تبع آن اعتبارسنجی تحلیل عامل تأییدی نشان داد تمام چالش‌های مدیریتی، اجتماعی، فنی و مالی مطرح‌شده، پیش‌بینی‌کننده‌های قابل توجهی از عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان هستند. با وجود چالش‌ها مسلماً عملکرد زنجیره ارزش با افول پیش خواهد رفت که این امر خود منجر به ایجاد مشکلات عدیده اقتصادی و اجتماعی در استان خواهد شد. موانع اجتماعی از جمله عدم همکاری سازمان‌های متولی در تهیه نهاده‌ها، مهم‌ترین مشکلات توسعه زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان هستند. ارتباط مؤثر سازمانی امکان

زنجیره ارزش گوشت قید کرده است.

مهم‌ترین مشکلات مدیریتی شامل قاچاق دام به دست آمد. همچنین مهم‌ترین مشکلات مالی قیمت بالای علوفه و خوراک دام و بالا بودن هزینه درمان و بهداشت دام است. تمام این مسائل درهم تنیده و مرتبط با هم هستند. قیمت بالای نهاده‌ها برخی از دامداران را مجبور به قاچاق دام می‌کند. این امر به منظور تأمین هزینه‌های دام صورت می‌گیرد. پرورش دام به دلیل قیمت بالای علوفه و خوراک دام هزینه بالاتری دارد و حتی اگر مخارج داروی دام و تلفات آن نادیده گرفته شود، هزینه نگهداری دام باعث شده پرورش گوسفند صرفه اقتصادی نداشته باشد و برخی از دامداران برای تأمین هزینه‌ها مجبور به قاچاق دام شوند. این امر در بیشتر مواقع موجبات گرفتاری آن‌ها را فراهم می‌آورد و خود به خود قیمت گوشت گوسفند در کشور را افزایش داده و مصرف‌کننده را تحت فشار قرار می‌دهد. در این راستا وان در مروی (۲۰۱۲) مهم‌ترین مشکلات زنجیره ارزش گوشت در آفریقای جنوبی را قاچاق بره‌ها و آلمایه‌ها (۲۰۱۱) چالش اصلی زنجیره ارزش گوشت گاو در ائیبوی راه تجارت غیرقانونی فرامرزی ذکر کرده است که نتایج آن‌ها هم‌راستا با تحقیق حاضر هستند. از طرفی یافته‌های سینوومالتون (۲۰۱۵) نیز عدم وجود سازمان‌های همکار و ناظر را از موانع مهم زنجیره ارزش گوشت قید کرده است.

در این میان سه عامل مهم فناوری اطلاعات، سیاست‌های دولت و شرایط اقتصادی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر عملکرد زنجیره ارزش گوشت گوسفند داشتند. دنیای کنونی تحت تأثیر فناوری اطلاعات عملکرد بیشتری در ابعاد مختلف دارد. با وجود شبکه‌های اجتماعی آگاهی دامدار در رابطه با ابعاد مختلف زنجیره ارزش بیشتر خواهد بود. فناوری اطلاعات در صورتی که درست هدایت شود و به‌موقع و صحیح از آن استفاده شود جایگزین بسیاری هزینه‌های گزاف سخت‌افزاری نمود و در نهایت عملکرد بهتر و باکیفیت‌تری را از فعالیت خود انتظار داشت. این یافته‌ها با نتایج اروپا و همکاران (۲۰۱۸)، ای کمپر (۲۰۲۰) و سانچز ماسیاز و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

از طرفی شرایط اقتصادی حاکم بر کشور امکان تهیه خوراک دام را برای دامدار دشوار کرده است. تحریم کشور، کاهش ارزش ارز داخلی، عدم ترغیب کشاورزان به تولید علوفه و در نتیجه کاهش درآمد دامدار را در پی داشته است. تمام موارد مذکور در صورت حمایت دولت تعدیل شده و تا حدی دامدار را از آسیب‌های مالی در امان نگاه می‌دارد. در این میان نقش دولت در قیمت‌گذاری، مداخله در واردات و صادرات خوراک و تضمین خرید دام می‌تواند شرایط اقتصادی را به نفع دامدار تعدیل کند. این وظیفه در حوزه وظایف نظارتی دولت قرار دارد. مهم‌ترین مسئولیت‌های دولت در این راستا ارائه یارانه‌های خرید نهاده به واحد تولیدی (کاهش هزینه تولید، تهیه خوراک دام) است. در

این میان دولت با در نظر گرفتن یارانه‌های موردنیاز امکان تهیه خوراک با قیمت پایین‌تر از بازار را برای دامدار را فراهم کرده و با کاهش هزینه‌های تولید امکان سودآوری برای دامدار را فراهم می‌آورد. از این رو بر اساس نتایج به‌دست‌آمده پیشنهاد می‌شود:

- تخصیص بودجه مشخص دولتی به‌منظور توسعه و ارتقای زنجیره ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان در نظر گرفته شود.

- تخصیص اعتبارات کم سود با بازپرداخت طولانی‌مدت و تنفس دو ساله به‌منظور جذب سرمایه‌گذاری در زنجیره ارزش گوشت گوسفند

- ساماندهی بازار نهاد و شبکه توزیع و همچنین تدوین سیاست‌های تشویقی خرید تضمینی با قیمت مناسب برای کشاورز در تهیه علوفه‌ها

- استفاده از آموزش‌های موردنیاز دامدار در حوزه‌های تخصصی پرورش دام، تغذیه دام، مباحث اقتصادی و بازاریابی فروش دام و خرید منابع خوراکی و نیز حوزه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی

- تقویت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات از طریق امکانات اینترنت پرسرعت و با هزینه کم با سهولت دسترسی برای دامدار

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان «تبیین و توسعه مدل شبکه ارزش گوشت گوسفند در استان لرستان» است.

References

- Afsharpour, M., Mehrabi Basharabadi, H., & Pahlavani, M. (2014). [Investigating the impact of the development of transportation infrastructure on the added value of the agricultural sector. (Persian)]. *Agricultural Economics Research*, 6(22), 115-134.
- Ahmadi Jalali Moghadam, M. (2013). Evaluation of value chain and Analysis of competitive position of kiwi in Guilan Master Thesis. University of Kurdistan Faculty of Agricultural. Department of Agricultural Economics. Supervisor: Mahmoud Haji Rahimi.
- A.Kemper, J. (2020). Motivations, barriers, and strategies for meat reduction at different family lifecycle. stages, *Appetite*, 150, 1-39.
- Alemayehu, K. (2011). Value chain assessment of beef cattle production and marketing in Ethiopia: Challenges and opportunities of linking smallholder farmers to the markets, *Livestock Research for Rural Development*, 23(12):1-7.
- Ansari Ranani, Gh., & Ghasemi Namaghi, M. (2010). Evaluating knowledge management effect on differentiation competitive strategy creation via organization value chain. *Transformation Management Journal*, 1(2), 1-20.
- Azadi Abdoli, H., Ghanian, M., Khosravi Pour, B., & Yazdanpanah, M. (2015). Determining structures related to Livestock job satisfaction using case study path analysis: Kuhdasht County. *Rural Research*, 4, 857-874.
- Buncic, S., Alban, L., & Blagojevic, B. (2019). From traditional meat inspection to development of meat safety assurance programs in pig abattoirs - The European situation. *Food Control*, 106.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2004). *Research Methods In Education*. London and New York, fifth Edition.
- Dashti, Q., Jangjoo Tazehkand, A., & Ghahramanzadeh, M. (2015). The effect of government support policies on productivity changes of red meat production factors in Iran. *Journal of Animal Science Research*, 25(3), 33-45.
- Dehkordi, A. (2011). Introduction of designs and models in mixed research method. *Strategy*, 60, 217-234.
- Du Plessis Scheepers Jordaan, D. (2017). Agribusiness value-chain risk, fragility and coordination strategies: Case studies of South African value chains. Master Thesis. Kirsten. Department of Agricultural Economics, Extension and Rural Development, Faculty of Natural and Agricultural Sciences, University of Pretoria, Pretoria, South Africa. Supervisor : Prof Johann F.
- Essang, T., Woin, N., & Badeboga, E. A. (2003). Strategies et comportements des acteurs économiques de la filière oignon. "Strategies and behaviors of the economic actors of the onion's chain". Ed. J Y Jamin, Boukar S L. et Floret C. Savanes africaines : des espaces en mutation, des acteurs face à de nouveaux défis. Actes du colloque, mai 2002, Garoua, Cameroun. 10p.
- Fearne, A., Soosay, C., Stringer, R., Umberger, W., Dent, B., Camilleri, C., Henderson, D., & Mugford, A. (2009). Sustainable Value Chain Analysis: a case study of South Australian Wine. *Primary Industries and Resource SA*, 1-47.
- Feller, A., Shunk, D., & Callarman, T. (2006). Value Chain Supply Chains. *BpTrends*, March, pp: 1-7.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1981). *Effective evaluation: improving the usefulness of evaluation results through responsive and naturalistic approaches*. San Francisco, CA, Jossey-Bass.
- M. Roba, G., A. Lelea, M., Hensel, O., & Kaufmann, B. (2018). Making decisions without reliable information: The struggle of local traders in the pastoral meat supply chain, *Food Policy*, 76: 33-43.
- Miehlbradt, A. (2007). Emerging uses of value chain analysis. 8th Annual Seminar on Developing Business service markets and value chains. www.value-chains.org. [Accessed, August, 2011].
- Miller, H. G., & Mork, P. (2013). From data to decisions: a value chain for big data. *IT Professional*, 15(1), 57-59.
- Nidumolu, U., Lim-Camach, L., Gaillard, E., Hayman, P., & Howden, M. (2018). Linking climate forecasts to rural livelihoods: Mapping decisions, information networks and value chains. *Weather and Climate Extremes*, 27, 826-857.
- Roduner, D. (2005). Value-chains: What is behind this, new key word? And what is the role of development agencies in value chain development in developing countries? *Rural Development News*, 2, 10-15.
- Sánchez-Macías, D., Barba-Maggi, L., Morales-de la Nuez, A., & Palmay-Paredes, J. (2018). Guinea pig for meat production: A systematic review of factors affecting the production, carcass and meat quality. *Meat Science*, 143, 165-176.
- Sporleder, T.L., & Boland, M.A. (2011). Exclusivity of agrifood supply chains: Seven fundamental economic characteristics. *International Food and Agribusiness Management Review*, 14(5).
- Synnové Moulton, A. (2015). The Potential for Improving Smallholders' Livelihoods in Zanzibar: A Case Study of a Local Value-Chain of Goat Meat. Master Thesis. Norwegian University of Life Sciences. Faculty of Social Sciences. Department of International Environment and Development Studies. Supervisor: Lars Olav Eik.
- Pourghasem, F., Pourjavid, S., & Ali Beigi, A. (2013). A Study of Effective factors the Nutrition of Villagers in Kermanshah. *Rural Research*, 4(2), 347-364.
- Van den Berg, M., Boomsma, M., Cucco, I., Cuna, L., Janssen, N., Moustier, P., Prota, L., Purcell, T., Smith, D., & van Wijk, S. (2008). *Making value chains work better for the poor: a toolbox for practitioners of value chain analysis*. Cambodia, UWA Publishing.
- Van der Merwe, M. (2012). Evaluating traceability systems within the South African sheep meat supply chain. Master's Thesis. supervisor: Johann Kirsten. Department of Agricultural Economics. Extension and Rural Development Faculty of Natural and Agricultural Science. University of Pretoria. South Africa.
- Zhang, H., Wang, J., & Martin, W. (2018). Factors affecting households' meat purchase and future meat consumption

changes in China: a demand system approach. *Journal of Ethnic Foods*, (5)1, 24-32.